

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığı

Sayı: B.13.2.SGK.0.65.03.01/ 01-87-3 12 468 433
Konu: Kırklareli Milletvekili Dr. Tansel BARIŞ'a ait
(7/15621) Esas Nolu Yazılı Soru Önergesi

11 Ağustos 2010

7/15621

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi: 21/07/2010 tarihli ve A.01.0.GNS.0.10.00.02-24985 sayılı yazınız.

Kırklareli Milletvekili Sayın Dr. Tansel BARIŞ'a ait 7/15621 Esas No'lu yazılı soru önergesi Bakanlığımız ilgili birimlerince incelenmiş olup, konuya ilişkin cevabi bilgi ve değerlendirmeler ilişikte sunulmuştur.

Bilgilerinize arz ederim.

Ömer DİNÇER
Bakan

EK:

Yazı (4 sayfa)

**KIRKLARELİ MİLLETVEKİLİ SAYIN DR. TANSEL BARİŞ'A AİT
7/15621 ESAS NO'LU YAZILI SORU ÖNERGESİNE İLİŞKİN CEVAP**

1) Bilindiği üzere, kayıt dışı çalışanların sayılarının tespitinde çeşitli zorluklar bulunmaktadır. İstihdam dışı çalışanların belirlenmesinde yaşanan zorluklara rağmen TÜİK tarafından "Hanehalkı İşgücü Araştırması 2010 Yılı Nisan Dönemi Sonuçları" anketinde, Türkiye genelinde yapılan istatistik verilere göre kayıt dışı çalışanların oranı % 43,3 olarak açıklanmış olup, bu rakam sadece sosyal güvenlik sistemine dahil olmayanları değil, tüm kayıt dışı ekonomik değerler açısından anlam ifade ettiğinden, TÜİK verilerindeki rakamlar, sadece kayıt dışı istihdamı içermemektedir.

2) Kamuda kayıt dışılığın mevcut olduğu konusunda herhangi bir bilgi veya ihbar/şikayet söz konusu değildir.

3) 2010 yılı Nisan ayı verilerine göre kayıt dışı ekonomi oranı % 43,3'dür. Bu rakamın tüm ekonomiyi kapsadığı ve kamuda kayıt dışı istihdamın olmadığı dikkate alındığında soru önergesinde belirtilen rakama yaklaşık bir kayıt dışı istihdam oranı ortaya çıkmaktadır.

4) Bir kişinin kayıt dışı çalışması durumunda Sosyal Güvenlik Kurumu açısından prim kaybı; bu kişinin asgari ücret (760,5.-TL) üzerinden çalıştığı ve iş kazası ve meslek hastalığı sigorta prim oranının da en düşük (% 1) olarak kabul edilmesi durumunda, bu kişiden (% 20 uzun vadeli sigorta primi + % 12,5 genel sağlık sigortası primi + % 1 iş kazası ve meslek hastalığı primi =) % 33,5 prim oranı olmak üzere (760,50 X % 33,5 =) 254,7.-TL prim alınması gerekmektedir. Dolayısıyla kayıt dışı çalışan bir kişi için Sosyal Güvenlik Kurumunun prim kaybı 254,7.-TL'dir.

5) Bilindiği üzere, Hükümetimiz tarafından 2008-2009 yılları "Kayıt Dışı İstihdamla Mücadele" yılı ilan edilmiş, Maliye Bakanlığı Gelir İdaresi Başkanlığının koordinasyonunda tüm Bakanlık ve diğer Kurumların birimleri ile toplantılar yapılarak "Kayıt Dışı İstihdamla Mücadele Stratejisi" belirlenerek Bakanlar Kuruluna sunulmuş ve kamuoyu ile paylaşımı sağlanmıştır. Sosyal Güvenlik Kurumunca da bu çalışma içerisinde yer alınarak çalışmalar devam ettirilmektedir.

Tüm hükümleri 2008 yılı Ekim ayı başı itibarıyla yürürlüğe giren 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununda kayıt dışı istihdamın önlenmesi konusunda önemli hükümler getirilmiştir.

Şöyle ki;

-Ücretlerin bankalara yatırılması zorunluluğu getirilmiştir. "Ücret, Prim, İkramiye ve Bu Nitelikteki Her Türlü İstihkakın Bankalar Aracılığıyla Ödenmesine Dair Yönetmelik" hükümleri çerçevesinde, 10'un üzerinde işçi çalıştıran işyerlerinde ücretlerin bankalar vasıtasıyla ödenmesi öngörülmüştür.

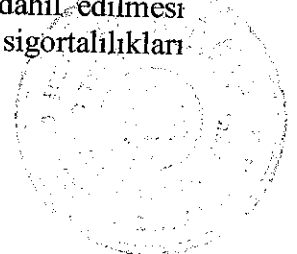
-Kendi nam ve hesabına çalışanların (tarım da dahil) sigortalılıklarının bildiriminin, faaliyetleri ile ilgili kayıt ve tescilleri yapılan vergi dairesi ve meslek kuruluşlarınca yapılması zorunluluğu getirilmiştir.

-Kayıt dışı istihdam konusunda yapılan denetimlerde caydırıcılık sağlaması için uygulanan idari para cezaları artırılmıştır.

-Esnek çalışanların kayıt altına alınması için düzenlemeler yapılmıştır.

-İsteğe bağlı sigortaya müracaat ve devam şartları kolaylaştırılarak, daha fazla kişinin kayıt altına alınması, bunların genel sağlık sigortası kapsamına alınmaları ve sisteme dahil edilmeleri, dolayısıyla kayıt dışı istihdamın önlenmesi amaçlanmıştır.

-Tarımsal faaliyetlerde bulunanların sisteme dahil edilmesine yönelik olarak, sigortalılık için prime esas kazançları ve ödeyecekleri prim miktarlarının 15 yıla yayılacak şekilde kademeli olarak artırılması öngörülerek, daha fazla kişinin sisteme dahil edilmesi sağlanmış ve bunların genel sağlık sigortası kapsamına alınmalarıyla sigortalılıkları özendirilmiştir.

-5510 sayılı Kanunun 8 inci maddesinin yedinci fıkrası hükümlerine istinaden; bankalar ve kamu kurum ve kuruluşlarına işlem yaptığı kişilerin sigortalılık bakımından tescilli olup olmadığını kontrol etme yükümlülüğü getirilmiştir.

Söz konusu madde hükmüne istinaden hazırlanan ve 28/09/2008 tarihli, 27011 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe konulan "5510 Sayılı Kanunun 8 inci Maddesinin Yedinci Fıkrasının Uygulanması Hakkındaki Tebliğ" gereğince 2008 yılı Ekim ayından itibaren bankalar ve kamu idarelerine işlem yaptıkları kişilerin "kimlik ve mesleki" bilgilerinin de zorunlu olarak alınarak Sosyal Güvenlik Kurumuna bildirimleri sağlanmıştır.

Bu kapsamda; tüm bankalar, Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü, Milli Eğitim Bakanlığı, Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı, Kültür ve Turizm Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Ulaştırma Bakanlığı, Çevre ve Orman Bakanlığı, PTT Genel Müdürlüğü, Özerk Spor Federasyonları, TTNET Anonim Şirketi, Türk Telekomünikasyon (Türk Telekom Anonim Şirketi, Turkcell, Vodafone ve AVEA GSM Operatörleri), Noterler olmak üzere toplam 15 kurum ve kuruluştan toplam **124 yönetmelik** hükmü gereğince 2008 yılı ekim ayından itibaren T.C. kimlik numaraları ile birlikte "meslek bilgileri" alınmaya ve alınan bilgilerden sigortalılık kontrolü yapılmaya başlanmıştır.

-5510 sayılı Kanunun 59 uncu maddesinin yedinci fıkrası gereğince hazırlanan ve 27/09/2008 tarihli, 27010 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe konulan "Kamu İdarelerinin Denetim Elamanlarının Yapılan Tespitler Hakkında Yönetmelik"e göre kamu idarelerinin denetim elemanlarınınca yapılan sigortalılık tespitlerine ilişkin tutanak ve raporların değerlendirilmesi yapılmaktadır.

-Kayıt dışı istihdam çalışmalarının yerinden, zamanında ve müstakil olarak yapılması amacıyla Sosyal Güvenlik İl Müdürlükleri ve Sosyal Güvenlik Merkezlerinde "**Kayıt Dışı İstihdamla Mücadele Servisleri**" kurulmuştur.

-Sosyal Güvenlik Kurumu taşra birimlerinde görev yapmak üzere sosyal güvenlik kontrol memurları istihdamı sağlanarak, yıllar itibarıyla bunların sayıları artırılmış ve 2009 yılı içerisinde sosyal güvenlik kontrol memurlarına defter ve kayıt inceleme yetkisi de tanınarak taşra birimlerindeki işlemlerin daha kısa sürede sonuçlandırılması sağlanmıştır.

Ayrıca, **Sağlık Bakanlığı** ile yapılan çalışmalar sonucunda; belli sektörlerde çalışanların tabi tutulduğu portör muayene listelerine "T.C Kimlik Numaraları"nın da eklenerek listelerin Sosyal Güvenlik Kurumuna gönderilmesi konusunda Sağlık Bakanlığınca Sağlık İl Müdürlüklerine talimat verilmiş ve 2008 yılı Mayıs ayından itibaren Sağlık İl Müdürlüklerinden portör muayene listeleri alınarak sigortalılık kontrolü yapılmaya başlanmıştır.

Yine, **Emniyet Genel Müdürlüğü ve Jandarma Genel Komutanlığı** ile yapılan çalışmalar sonucunda; 1774 sayılı Kimlik Bildirme Kanunun Uygulanmasına İlişkin Yönetmelik ekinde bulunan Ek 1 (işyeri bildirimi) ve Ek 2 (çalışanların bildirimi) formlarının Sosyal Güvenlik İl Müdürlüklerine gönderilmesi talimatlandırılmış ve 2008 yılı Temmuz ayından itibaren gönderilen bu formlardan sigortalılık kontrolü yapılması çalışmaları başlatılmıştır.

Diğer taraftan, 2008 yılı Mayıs ayından itibaren faaliyete geçirilmiş olan **ALO 170 İHBAR HATTI** ile özellikle kayıt dışı istihdam konusunda gelen ihbar ve şikayetlerin zamanında ilgili birimlere elektronik ortamda ulaştırılması ve gerekli işlemlerin yapılması sağlanmıştır.

Bunun yanında, 5763 sayılı İş Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun gereğince; 18-29 yaş arasındaki sigortalılar ile kadın sigortalıları istihdam eden işyerleri için kademeli olarak işveren prim hisselerinin İşsizlik Sigortası Fonundan karşılanması suretiyle işveren prim maliyetinin azaltılarak istihdamın artırılması ve sisteme girmenin teşvik edilmesi sağlanmıştır.

Sosyal Güvenlik Kurumunca yapılan çalışmalar sonucunda 2008-2010/Mayıs tarihleri arasında veri kontrolü ve sosyal güvenlik kontrol memurları denetlemelerinden **569.391** kayıt dışı çalışan ve **31.862** kayıt dışı işyeri tespit edilmiştir.

